

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.411.005.01.2019

Pani

Izabela Załęska

**p.o. Kierownika
Zakładu Gospodarki Komunalnej
w Czerwinie**

**ul. Przemysłowa 1
07-407 Czerwin**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

K/19/005 – Realizacja zbiorowego zaopatrzenia w wodę gmin wiejskich (kontrola sprawdzająca)

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Gospodarki Komunalnej w Czerwinie ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Izabela Załęska, p.o. Kierownika Zakładu Gospodarki Komunalnej w Czerwinie ² , od 1 lipca 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość realizacji wniosków sformułowanych po kontroli P/17/107 <i>Realizacja zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców gmin wiejskich</i> oraz rzetelność informacji przekazanych przez kierowników jednostek kontrolowanych o podjętych lub planowanych do podjęcia działaniach w celu realizacji tych wniosków pokontrolnych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do zakończenia czynności kontrolnych).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Grzegorz Odziemkowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/183/2019 z 27 listopada 2019 r.

(dowód: akta kontroli str. 1)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Zakładzie podjęto działania mające na celu realizację wniosków pokontrolnych sformułowanych przez Delegaturę NIK w Warszawie po kontroli P/17/107 *Realizacja zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców gmin wiejskich*.

Ze sformułowanych przez NIK dziesięciu wniosków pokontrolnych sześć zostało zrealizowanych w całości, a dwa częściowo. Pozostałe dwa wnioski nie zostały zrealizowane, przy czym brak realizacji jednego z nich uzasadniony był niewystąpieniem, w działalności Zakładu, zdarzeń stanowiących podstawę do jego sformułowania.

Przekazane przez byłego Kierownika ZGK informacje o podjętych lub planowanych do podjęcia działaniach w zakresie ośmiu z dziesięciu wniosków były rzetelne, natomiast w przypadku dwóch wniosków nie odpowiadały stanowi faktycznemu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Prawidłowość realizacji wniosków pokontrolnych oraz rzetelność informacji przekazanej przez kierowników jednostek kontrolowanych o podjętych lub planowanych do podjęcia działaniach w celu realizacji wniosków pokontrolnych.

Opis stanu faktycznego

1. Wniosek pokontrolny NIK dotyczący *zapewnienia zgodności uregulowań zawartych w stosowanych wzorach umów na dostawy wody z przepisami prawa, a także uszczegółowienia ich postanowień określających parametry ilościowe i jakościowe dostaw wody oraz sposobu wnoszenia i rozpatrywania reklamacji*

¹ Dalej Zakład lub ZGK.

² Dalej Kierownik ZGK. Poprzednio: Elżbieta Marcinkowska-Wójcik, od 1 marca 2014 r. do 30 czerwca 2019 r., również p.o. Kierownika ZGK, dalej także była Kierownik ZGK.

³ Dz.U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. Dalej ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

odbiorców tych usług zrealizowano poprzez opracowanie na zlecenie⁵ ZGK projektu „Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków” oraz wzoru umowy o zaopatrzenie w wodę i umowy o odprowadzanie ścieków oraz przyjęcie ww. Regulaminu uchwałą Rady Gminy z 13 marca 2019 r.⁶

Analiza 58 umów o zaopatrzenie w wodę z okresu od 18 września 2017 r.⁷ do 10 grudnia 2019 r. wykazała, iż 42 z nich zawarto zgodnie z nowym wzorem, który po raz pierwszy zastosowano do umowy z 5 kwietnia 2019 r. Umowy te zawierały informacje⁸ wskazane w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁹.

(dowód: akta kontroli str. . 9-36, 41-67)

Kierownik ZGK wyjaśniła, że nie ma wiedzy, kiedy i w jakiej formie wprowadzono nowy wzór umowy, ponieważ obowiązki Kierownika ZGK pełni od czerwca 2019 r.

(dowód: akta kontroli str. 181)

2. Wniosek pokontrolny dotyczący *określenia w uregulowaniach wewnętrznych osób odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę zrealizowano poprzez przypisanie, z dniem 1 września 2017 r.¹⁰, zadań dotyczących opracowania taryf na wodę oraz sporządzenia wieloletniego planu rozbudowy i modernizacji urządzeń wodociągowych do zakresu czynności Kierownika Zakładu.*

(dowód: akta kontroli str. 9-36, 68-73)

3. Wniosek pokontrolny dotyczący *opracowywania taryf za wodę i przedkładania Wójtowi wniosków o ich zatwierdzenie na zasadach określonych w art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę został zrealizowany.*

W związku ze zmianą ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw¹¹ z dniem 12 grudnia 2017 r. uchylono powyższy obowiązek. Na podstawie art. 20 ust. 1 i art. 24b ust. 2 zmienionej ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę wniosek o zatwierdzenie taryf z 9 marca 2018 r. ZGK przekazało Dyrektorowi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku, który decyzją z 16 maja 2018 r. zatwierdził wnioskowaną taryfę na okres trzech lat.

(dowód: akta kontroli str. 9-36, 74-107)

4. Wniosek pokontrolny dotyczący *dostosowania ewidencji księgowej do wymogów określonych w art. 20 ust. 5 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę oraz w § 12 rozporządzenia w sprawie określenia taryf zrealizowano poprzez:*

- uregulowanie zasad prowadzenia gospodarki finansowej ZGK zarządzeniem Kierownika ZGK nr 3 z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia zasad (polityki) rachunkowości¹²,
- stosowanie do prowadzenia ewidencji księgowej programu informatycznego umożliwiającego wydzielenie kosztów oraz wydzielenie, na poziomie syntetycznym, przychodów poszczególnych rodzajów działalności. Każdemu kontrahentowi przypisano jedno konto analityczne, na którym ujmowano wszystkie jego zobowiązania (np. za wodę, ścieki). W związku z tym w ZGK

⁵ W dniu 12 kwietnia 2018 r. Kierownik ZGK zawarła z kancelarią prawną umowę o przygotowanie w terminie do 20 kwietnia 2018 r. projektów ww. Regulaminu i wzoru umowy. Dokumenty te opracowano w terminie określonym w umowie.

⁶ Uchwała Nr VI/9/19. Dalej: Regulamin dostarczania wody.

⁷ Tj. od daty udzielenia przez Kierownika ZGK odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne NIK.

⁸ Poprzez odniesienie w § 16 do postanowień ww. Regulaminu dostarczania wody dotyczących m.in. szczegółowych parametrów jakościowych i ilościowych dostaw wody, które Zakład zobowiązany jest zapewnić oraz sposobu wnoszenia reklamacji przez odbiorców usług oraz terminów ich rozpatrzenia przez Zakład.

⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1437, ze zm. Dalej ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

¹⁰ Zarządzeniem nr 1/2017 Kierownika ZGK.

¹¹ Dz. U. poz. 2180.

¹² Zarządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

dotatkowo opracowano tabele, w których prowadzono ewidencję zużycia wody i wytworzenia ścieków w danym okresie, w podziale na odbiorców wg grup taryfowych.

(dowód: akta kontroli str. 9-36, 82-98, 108)

Kierownik ZGK wyjaśniła, że w 2020 r. planowany jest zakup, przy udziale Gminy, nowego programu księgowego, którego koszty zakupu wynoszą ok. 20,0 tys. zł

(dowód: akta kontroli str. 182)

5. Wniosek pokontrolny dotyczący *opracowywania wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych na zasadach określonych w art. 21 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę* zrealizowano poprzez opracowanie i przedłożenie Wójtowi Gminy Czerwin 27 lutego 2019 r. projektu *Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w zarządzaniu Zakładu Gospodarki Komunalnej w Czerwinie na lata 2019-2023*¹³. Plan został uchwalony przez Radę Gminy Czerwin 13 marca 2019 r.¹⁴

(dowód: akta kontroli str. . 9-36, 109-118)

6. Wniosek dotyczący *zawierania pisemnych umów z podmiotami przeprowadzającymi na rzecz ZGK badania jakości wody* zrealizowano częściowo. W latach 2017-2019 badania jakości wody i ścieków dla Zakładu wykonywała firma JARS Sp. z o.o. ZGK 26 października 2017 r. zawarł z ww. firmą umowę o wykonywanie badań laboratoryjnych z terminem obowiązywania do 31 grudnia 2017 r. Integralną częścią tej umowy była oferta handlowa na 2017 r. Dokumentacja Zakładu nie zawiera umowy na 2018 r. Badania jakości wody wykonywała nadal ww. firma na podstawie oferty handlowej na 2018 r. Natomiast formularz umowy z 14 lutego 2019 r., zawierającej ofertę handlową na 2019 r., nie został podpisany przez żadną ze stron.

(dowód: akta kontroli str. 9-36, 119-139)

Kierownik ZGK wyjaśniła, że w związku z przejściem przez nią obowiązków kierownika w czerwcu 2019 r. nie posiada wiedzy na temat przyczyn takiego stanu rzeczy.

(dowód: akta kontroli str. 183)

7. Wniosek pokontrolny dotyczący *terminowego przesyłania do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego*¹⁵ *sprawozdań z wykonanych badań, których wyniki nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych wartości paramentów jakości wody* został zrealizowany poprzez terminowe przesłanie sprawozdań przez Zakład do właściwego PPIS, za wyjątkiem czterech sprawozdań dotyczących badań przeprowadzonych w dniu 10 listopada 2017 r.¹⁶, przesłanych z 4-dniowym opóźnieniem.

(dowód: akta kontroli str. 9-36, 140-160)

8. Wniosek pokontrolny dotyczący *informowania Wójta Gminy Czerwin o przypadkach przekroczenia parametrów jakości wody oraz o planowanych przedsięwzięciach naprawczych i harmonogramie ich realizacji stosownie do postanowień § 5 pkt 2 i 3 rozporządzenia w sprawie jakości wody z 2015 r.* zrealizowano częściowo.

¹³ Dalej Plan.

¹⁴ Uchwała Rady Gminy Czerwin Nr VII/10/19.

¹⁵ Dalej PPIS

¹⁶ Sprawozdania udostępnione ZGK 12 listopada 2017 r. przekazano do PPIS dopiero 27 listopada 2017 r.

Badania wody, przeprowadzone na zlecenie Zakładu w okresie od 18 września 2017 r. do 10 grudnia 2019 r., w siedmiu¹⁷ przypadkach wykazały przekroczenia parametrów jakości i we wszystkich przypadkach PPIS przekazał Oceny jakości wody do ZGK i Urzędu Gminy Czerwin. Tylko w jednej Ocenie jakości wody z 11 grudnia 2017 r.¹⁸ PPIS stwierdził, że przekroczenie jednego z parametrów w stacji uzdatniania nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia ludzi, a woda w sieci wodociągowej, która dociera do odbiorców, spełnia normy określone w rozporządzeniu w sprawie jakości wody z 2015 r.

W pozostałych sześciu przypadkach Zakład ustalił z PPIS termin i zakres realizacji działań naprawczych, a po ich zakończeniu przekazał w ciągu 3-7 dni wyniki badań sprawdzających, przeprowadzonych w terminie określonym przez PPIS. Tylko w dwóch przypadkach¹⁹ Zakład poinformował pisemnie Wójta Gminy Czerwin o zakresie i harmonogramie planowanych oraz faktycznie wykonanych działań naprawczych. W przypadku pozostałych czterech badań²⁰ ZGK nie dysponował dokumentacją potwierdzającą poinformowanie Wójta Gminy o planowanych i podjętych działaniach naprawczych w celu wyeliminowania przekroczeń parametrów jakości wody.

Kierownik ZGK wyjaśniła, że nie ma wiedzy na temat działań podejmowanych w tym zakresie przez poprzedniego Kierownika Zakładu.

(dowód: akta kontroli str. 9-36, 161-178)

9. W zakresie wniosku pokontrolnego dotyczącego *podejmowania działań wskazanych w § 5 pkt 1 lit. c oraz pkt 7 rozporządzenia w sprawie jakości wody z 2015 r., w przypadku wystąpienia zdarzeń powodujących zmianę jakości wody w sieci wodociągowej, w tym awarii instalacji wchodzących w skład tej sieci* stwierdzono, iż w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły tego rodzaju zdarzenia²¹.

(dowód: akta kontroli str. 9-36, 200-202)

10. Wniosek pokontrolny dotyczący *wystąpienia do PPIS o wydanie ocen higienicznych dla materiałów i wyrobów stosowanych do uzdatniania wody, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę* nie został zrealizowany.

W kontrolowanym okresie Zakład użytkował dwie stacje uzdatniania wody zlokalizowane w Czerwinie i w Piskach. ZGK nie dysponował ocenami higienicznymi PPIS, o których mowa w art. 12 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, dotyczącymi materiałów i wyrobów używanych do uzdatniania wody w ww. stacjach.

(dowód: akta kontroli str. 9-36, 179)

Kierownik ZGK wyjaśniła, że Zakład nie jest właścicielem obiektów stacji i nie dysponuje dokumentacją techniczną w zakresie materiałów i wyrobów użytych do uzdatniania wody. Gmina jako właściciel stacji również nie posiada oceny higienicznej tych materiałów i wyrobów oraz nie występowała do PPIS o wydanie takiej oceny.

(dowód: akta kontroli str. 199)

W ocenie NIK to Zakład w kontrolowanym okresie był użytkownikiem i faktycznym zarządcą obiektów stacji uzdatniania wody. Zatem do jego zadań i obowiązków

¹⁷ W tym jeden przypadek w 2017 r., trzy w 2018 r. i trzy w 2019 r.

¹⁸ Nr HKN.4300.628.2017.

¹⁹ Pisma z 28 sierpnia 2018 r. i 12 września 2019 r.

²⁰ Dwa badania z 27 kwietnia 2018 r. i dwa badania z 18 kwietnia 2019 r.

²¹ W okresie od 18 września 2017 r. do 10 grudnia 2019 r. na obszarze działania Zakładu nie wystąpiły awarie sieci lub przyłączy, w następstwie których nie mogłyby być świadczone usługi zaopatrzenia w wodę zgodnie z zawartymi umowami między ZGK a odbiorcami usług, a także okoliczności (zdarzenia) mogące spowodować zmianę jakości wody.

oraz obowiązków jego Kierownika, należało uzyskanie od PPIS ocen higienicznych, o których mowa w art. 12 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

11. Aktualne dane o stanie realizacji wniosków pokontrolnych była Kierownik ZGK przekazała NIK dwukrotnie tj. 18 września 2017 r. i 15 marca 2019 r.

W zakresie ośmiu z dziesięciu wniosków²² przekazane NIK informacje były zgodne ze stanem faktycznym. Natomiast w zakresie wniosków nr 6 i 8 przekazane w odpowiedzi informacje były nierzetelne, tj. w odniesieniu do wniosku:

- nr 6 wskazano, iż umowy z firmą przeprowadzającą badania jakości wody na zlecenie Zakładu „zawierane są na piśmie na bieżąco”, podczas gdy na lata 2018-2019 Zakład nie posiadał podpisanych umów z wykonawcą tych badań,
- nr 8 wskazano, iż przekroczenia parametrów jakości wody „nie miały miejsca”, podczas gdy w okresie od 18 września 2017 r. do 10 grudnia 2019 r. wystąpiło siedem takich przypadków i tylko w jednym z nich PPIS stwierdził, że nie stanowiło to bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia ludzi, a woda spełnia normy określone w rozporządzeniu w sprawie jakości wody z 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 9-40, 119-139, 161-178)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

1. Niezrealizowaniu wniosku dotyczącego wystąpienia do PPIS o wydanie ocen higienicznych dla materiałów i wyrobów stosowanych do uzdatniania wody.
2. Niepełnej realizacji dwóch wniosków dotyczących:
 - zawierania pisemnych umów z podmiotami przeprowadzającymi na rzecz ZGK badania jakości wody,
 - informowania Wójta o przypadkach przekroczenia parametrów jakości wody, a także podjętych i zaplanowanych działaniach.
3. Nierzetelnym poinformowaniu NIK o stanie realizacji wniosku dotyczącego informowania Wójta o przypadkach przekroczenia parametrów jakości wody oraz o podjętych i zaplanowanych działaniach.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, ponownie wnosi o:

1. Wystąpienie, w porozumieniu z Gminą, do PPIS o wydanie ocen higienicznych dla materiałów i wyrobów stosowanych do uzdatniania wody.
2. Zawieranie umów z podmiotami przeprowadzającymi na rzecz ZGK badania jakości wody z zachowaniem formy pisemnej.
3. Informowanie Wójta Gminy o przypadkach przekroczenia parametrów jakości wody oraz o podjętych i zaplanowanych działaniach.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

²² Nr 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9 i 10.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 28 stycznia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Grzegorz Odziemkowski
główny specjalista k.p.